

RAQAMLI VOSITALARNING O'QISH SAVODXONLIGINI
RIVOJLANTIRISHDAGI PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Nurmatova Mashhura Tuychi qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada raqamli texnologiyalarning o'qish savodxonligini rivojlantirishdagi ahamiyati haqida tahlil qilingan. Unda raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayonidagi afzalliklari, istiqbollari yoritilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalarni ta'limga joriy etishda uchraydigan muammolar va ularning yechimlari haqida to'xtalib o'tilgan. Maqolada raqamli vositalarni ta'lim tizimiga samarali integratsiya qilish istiqbollari ham tahlil qilinib, ularning o'qish savodxonligini rivojlantirishdagi pedagogik salohiyati asoslab berilgan.*

Kalit so'zlar: *Raqamli texnologiyalar, o'qish savodxonligi, raqamli vositalar, interaktiv ta'lim, masofaviy ta'lim, pedagogik imkoniyatlar, elektron o'quv resurslari, ta'limni raqamlashtirish, innovatsion ta'lim.*

Abstract: *This article analyzes the importance of digital technologies in developing reading literacy. It highlights the advantages and prospects of digital technologies in the educational process. It also discusses the challenges encountered in introducing digital technologies into education and ways to address them. The article further examines the prospects for effective integration of digital tools into the education system and substantiates their pedagogical potential in improving reading literacy.*

Keywords: *digital technologies, reading literacy, digital tools, interactive education, distance learning, pedagogical opportunities, electronic educational resources, digitalization of education, innovative education.*

Аннотация: *В данной статье анализируется значение цифровых технологий в развитии читательской грамотности. Освещаются преимущества и перспективы использования цифровых технологий в образовательном процессе. Также рассматриваются проблемы, возникающие при внедрении цифровых технологий в образование, и пути их решения. В статье проанализированы перспективы эффективной интеграции цифровых средств в систему образования и обоснован их педагогический потенциал в развитии читательской грамотности.*

Ключевые слова: *цифровые технологии, читательская грамотность, цифровые средства, интерактивное обучение, дистанционное обучение, педагогические возможности, электронные образовательные ресурсы, цифровизация образования, инновационное обучение.*

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar hayotimizning barcha jabhalariga, shu jumladan ta'lim sohasiga ham chuqur kirib bormoqda. Internet, kompyuterlar, mobil qurilmalar,

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

interaktiv doskalar, o'quv dasturlari va boshqa raqamli vositalar ta'lim jarayonini tubdan o'zgartirmoqda. Raqamli texnologiyalar o'qituvchilarga yangi pedagogik yondashuvlarni qo'llash, o'quvchilarga esa o'zlashtirish uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Raqamli texnologiyalarning ta'limga ta'siri haqida ko'plab ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Bu tadqiqotlar raqamli texnologiyalarning o'quv jarayonini boyitish, o'quvchilarning faolligini oshirish, masofaviy ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish va ta'lim sifatini yaxshilashda muhim rol o'ynashini ko'rsatadi. Shuningdek, tadqiqotlar raqamli texnologiyalarni ta'limga joriy etish bilan bog'liq muammolarni, masalan, raqamli savodxonlik darajasi, resurslarning yetishmasligi va texnik qo'llab-quvvatlash masalalarini ham o'rganadi.

1. Raqamli texnologiyalarning ta'limdagi afzalliklari.

O'quv jarayonini interaktivlashtirish: Raqamli texnologiyalar o'qituvchilarga interaktiv darslar o'tkazish, o'quvchilarning faolligini oshirish va ularning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini uyg'otish imkonini beradi.

O'quv resurslariga erishish imkoniyatini kengaytirish: Internet va boshqa raqamli platformalar o'quvchilarga cheksiz o'quv materiallariga, elektron kitoblarga, video darslarga, interaktiv simulyatsiyalarga va boshqa resurslarga erishish imkonini beradi.

Masofaviy ta'lim imkoniyatini yaratish: Raqamli texnologiyalar geografik va vaqt chegaralarini olib tashlashga imkon beradi, bu esa masofaviy ta'limni tashkil etishda muhim rol o'ynaydi.

Individual yondashuvni ta'minlash: Raqamli texnologiyalar o'qituvchilarga o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan o'quv dasturlarini yaratish va ularning o'zlashtirish darajasini kuzatish imkonini beradi.

O'qituvchilarning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash: Raqamli texnologiyalar o'qituvchilarga yangi pedagogik yondashuvlar va metodikalar bilan tanishish, o'z kasbiy mahoratlarini oshirish va tajriba almashish imkoniyatini beradi.

O'quvchilarning raqamli savodxonligini oshirish: Raqamli texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarga axborotni qidirish, tahlil qilish, tanqidiy fikrlash va raqamli vositalardan samarali foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

2. Raqamli texnologiyalarni ta'limga joriy etishdagi muammolar.

Raqamli savodxonlik darajasining pastligi: Ba'zi o'qituvchilar va o'quvchilarning raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalari yetarli emasligi, ularning ta'lim jarayoniga to'liq joriy etilishiga to'siq bo'ladi.

Texnik infratuzilmaning yetishmasligi: Ba'zi o'quv muassasalarida kompyuterlar, internet, interaktiv doskalar va boshqa zarur texnik vositalarning yetishmasligi, raqamli ta'limni tashkil etishda qiyinchiliklar tug'diradi.

Elektron o'quv resurslarining yetarli emasligi: O'quv dasturlariga mos keladigan sifatli elektron o'quv resurslari va o'quv materiallarining yetishmasligi, ta'lim jarayonini boyitishga to'sqinlik qiladi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

O‘qituvchilarni raqamli ta’limga tayyorlash: O‘qituvchilarning raqamli texnologiyalardan foydalanish ko‘nikmalarini oshirish va ularni raqamli ta’lim metodologiyalari bilan tanishtirish uchun malaka oshirish dasturlari zarur.

Raqamli texnologiyalardan noto‘g‘ri foydalanish xavfi: Raqamli texnologiyalardan noto‘g‘ri foydalanish o‘quvchilarning diqqatini chalg‘itishi, ularning sog‘ligiga zarar yetkazishi va internetda xavfsizlik masalalarini keltirib chiqarishi mumkin.

Tengsizlik: Raqamli texnologiyalarga erishishda tengsizlik mavjudligi, shuningdek, turli ijtimoiy guruhlar uchun ta’lim olish imkoniyatlarining teng emasligiga olib kelishi mumkin.

3. Raqamli texnologiyalarni ta’limga joriy etish istiqbollari.

Ta’limning shaxsiylashtirilishi: Raqamli texnologiyalar o‘quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan o‘quv dasturlarini yaratish imkoniyatini beradi.

Sun‘iy intellekt (SI) va ta’lim: SI yordamida ta’lim jarayonini avtomatlashtirish, o‘quvchilarga moslashuvchan yordam berish va o‘qituvchilarning ish yukini kamaytirish mumkin.

Virtual va qo‘shma reallik: Raqamli texnologiyalar yordamida o‘quv jarayonini interaktiv va qiziqarli qilish, o‘quvchilarning o‘zlashtirish darajasini oshirish mumkin.

Ochiq ta’lim resurslari: Ochiq ta’lim resurslaridan foydalanish ta’lim resurslariga erishish imkoniyatini kengaytirish va ta’lim sifatini yaxshilashga yordam beradi.

Raqamli savodxonlikni rivojlantirish: Raqamli texnologiyalardan foydalanish o‘quvchilarning raqamli savodxonligini oshirish va ularni raqamli jamiyatga tayyorlashga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar ta’lim jarayonini samarali tashkil etish va o‘quvchilarning o‘qish savodxonligini rivojlantirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Ular ta’lim jarayonini interaktivlashtirish, o‘quvchilarning mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish, o‘quv resurslariga keng imkoniyat yaratish hamda ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni ta’lim tizimiga joriy etishda texnik infratuzilmaning yetarli emasligi, raqamli savodxonlik darajasining pastligi va elektron resurslarning cheklanganligi kabi muammolar mavjud.

Kelgusida ushbu muammolarni bartaraf etish, pedagoglarning raqamli kompetensiyasini rivojlantirish hamda zamonaviy raqamli vositalarni ta’limga keng joriy etish orqali o‘qish savodxonligini yanada samarali rivojlantirish mumkin. Demak, raqamli texnologiyalardan oqilona va maqsadli foydalanish ta’lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
2. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
3. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

4. "The Convergence of Literacy Instruction and Networked Technologies for Information and Communication." Reading Research Quarterly, 2000.
5. Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide. – Cambridge: 2003.
6. ICT in Education: A Critical Literature Review and Its Implications. – Paris, 2011.

